

ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ

ಹರಿಯ ಚರಣವೆಂಬ ಸುರಧೇನವನು

ಪುರಂದರ ದಾಸರು ಈ ಮುಂಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದಂತೆ, ಹರಿಸ್ಮರಣೆ ಎಂಬ ಹೋಳಿಗೆಗೆ ಭಕ್ತಿ ಎಂಬ ತುಪ್ಪ ಹಚ್ಚಿ ಸವಿಯುವ ಈ ಚಿತ್ರಣವು ಮನುಷ್ಯನ ಜೀವನದ ಪರಮ ಗುರಿಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಸರಳವಾಗಿ ಮತ್ತು ಉಪಮೇಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಮನಮುಟ್ಟುವಂತೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಪುರಂದರ ದಾಸರ ಮುಂಡಿಗೆಯ ಚಿಂತನೆ:

ಹರಿಯ ಚರಣವೆಂಬ ಸುರಧೇನವನು

ಗುರುಬೋಧೆಯೆಂಬ ಕಣ್ಣಿಯಲಿ ಕಟ್ಟಿರಯ್ಯ || ಪ ||

ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪಾದಗಳೇ ನಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೀಡುವ 'ಸುರಧೇನು' (ಕಾಮಧೇನು). ಅಂತಹ ಪವಿತ್ರವಾದ ಹಸುವನ್ನು ನಾವು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ, ಮೊದಲು ಅದನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಆ ಹಸುವನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಬಳಸುವ ಹಗ್ಗವೇ (ಕಣ್ಣಿ) 'ಗುರುಬೋಧೆ'. ಅಂದರೆ, ಗುರುವಿನ ಉಪದೇಶವೆಂಬ ಹಗ್ಗದಿಂದ ಭಗವಂತನ ಪಾದಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಭದ್ರವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದು ದಾಸರ ಮೊದಲ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ.

ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಕರುವನೆ ಬಿಟ್ಟು ನಿರುತ ವಿ-

ರಕ್ತಿಯೆಂಬ ಚೆನ್ನದಳಿಯ ಹಾಕಿ

ಯುಕ್ತವಾದ ನಿತ್ಯಕಾಯ ಚರಿಗೆಯೊಳು

ಮುಕ್ತಿ ನಾಮಾಮೃತ ಕರೆದುಕೊಳ್ಳಿರಯ್ಯ || ೧ || (ಹಾಲು ಕರೆಯುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ)

ಹಸುವಿನಿಂದ ಹಾಲು ಪಡೆಯಲು ಮೊದಲು ಕರುವನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ 'ಭಕ್ತಿ'ಯೇ ಕರು. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹಾಲು ಕರೆಯುವಾಗ ಹಸು ಒದೆಯದಂತೆ ಕಾಲಿಗೆ 'ದಳಿ' (ಹಗ್ಗ) ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ 'ವಿರಕ್ತಿ'ಯೇ ದಳಿ. ಸಂಸಾರದ ಮೇಲಿನ ವಿರಕ್ತಿಯಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರತೆ ಸಾಧ್ಯ. ಇಂದ್ರಿಯ ನಿಗ್ರಹವೆಂಬ ಸುಸಜ್ಜಿತವಾದ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ (ಚರಿಗೆ), ಭಗವಂತನ ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯ ಮೂಲಕ 'ಮುಕ್ತಿ' ಎಂಬ ಹಾಲನ್ನು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳಿ.

ಕಾಮ ಕ್ರೋಧ ಲೋಭ, ಮೋಹ ಮದ ಮತ್ಸರಗಳೆಂಬ
ಹಮ್ಮೆಂಬ ಕುರುಳನೆ ತಾಳಿಹಾಕಿ
ತಾಮಸ ಜ್ಞಾನಾಗಿ ಪುಟಗೈದು ಇಂದ್ರಿಯ
ನೇಮದ ನೀರ ಬೆರಸಿ ಕಾಯಲಿಡಿರೊ || ೨ || (ಹಾಲನ್ನು ಕಾಯಿಸುವುದು)

ಕರೆದ ಹಾಲನ್ನು ಕಾಯಿಸಬೇಕಾದರೆ ಒಲೆ ಮತ್ತು ಉರುವಲು ಬೇಕು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗಗಳು ಮತ್ತು 'ಅಹಂಕಾರ'ವೇ (ಹಮ್ಮು) ಉರುವಲು (ಕುರುಳು). ಈ ಅಹಂಕಾರವನ್ನೇ ಸುಟ್ಟು ತಪ್ಪಿಸಿನ ಅಥವಾ ಧ್ಯಾನದ '**ಜ್ಞಾನಾಗಿ**'ಯನ್ನು ಉರಿಸಬೇಕು. ಇಂದ್ರಿಯ ನಿಗ್ರಹವೆಂಬ ನೇಮದ ನೀರನ್ನು ಬೆರೆಸಿ, ಜ್ಞಾನದ ಕಿಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಈ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಪಕ್ವಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಅಂದರೆ, ನಮ್ಮೊಳಗಿನ ಕೆಟ್ಟ ಗುಣಗಳನ್ನು ಸಾಧನೆಯ ಉರಿಯಲಿ ಸುಟ್ಟುಹಾಕಬೇಕು.

ಶಾಂತಗುಣವೆಂಬ ಹದನರಿತು ಆರಿಸಿ ಮತ್ತೆ
ಭ್ರಾಂತಮನ ಮಜ್ಜಿಗೆಯ ಹೆಪ್ಪನಿಕ್ಕಿ
ಕಾಂತವಿಷ್ಟು ಮಾಯಾ ಮಂಥದಿ ಶೋಧಿಸಿ ಸಿ -
ದ್ವಾಂತವೆಂಬ ಕಡೆಗೋಲ ನೇಣನೆ ಪಿಡಿದು || ೩ || (ಹೆಪ್ಪು ಹಾಕಿ ಕಡೆಯುವುದು)

ಕಾಯಿಸಿದ ಹಾಲು ಆರಿದ ಮೇಲೆ ಹೆಪ್ಪು ಹಾಕಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ '**ಶಾಂತಗುಣ**'ವೇ ಹದ. ಚಂಚಲವಾದ ಮನಸ್ಸನ್ನು (ಭ್ರಾಂತಮನ) ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಭಕ್ತಿಯ ಹೆಪ್ಪನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು. ನಂತರ ಅದನ್ನು ಕಡೆಯಲು ಕಡೆಗೋಲು (ಮಂಥ) ಮತ್ತು ಹಗ್ಗ ಬೇಕು. ವಿಷ್ಟುಮಾಯೆಯನ್ನು ಮೀರುವ ಸಂಕಲ್ಪದೊಡನೆ, ಸರಿಯಾದ ಜ್ಞಾನ ಅಥವಾ 'ಸಿದ್ಧಾಂತ'ವೆಂಬ ಕಡೆಗೋಲನ್ನು ಹಿಡಿದು ಜೀವನವನ್ನು ಮಂಥನ ಮಾಡಬೇಕು. ಆಗ ಸತ್ಯದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಪರಬೋಮ್ಮನೆನಿಪ ಬೆಣ್ಣೆಯ ಮುದ್ದಿಯನೆ ತೆಗೆದು
ಶರಣಮಣಿಯೆಂಬ ತುಪ್ಪವನೆ ಕಾಯಿಸಿ
ಮರಣವೆಂಬ ನೊರೆ ತೆಗೆದೊಗೆದು ಅಮೃತವ
ನಿರುತ ಹೃದಯವೆಂಬ ಕೊಡವನೆ ತುಂಬಿರೊ || ೪ || (ಬೆಣ್ಣೆ ತೆಗೆದು ತುಪ್ಪ ಕಾಯಿಸುವುದು)

ಮಂಥನ ಮಾಡಿದಾಗ ಬರುವ ಬೆಣ್ಣೆಯೇ 'ಪರಬ್ರಹ್ಮ'. ಆ ಬೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ಕಾಯಿಸಿ ತುಪ್ಪ ಮಾಡುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೇ 'ಶರಣಾಗತಿ'. ತುಪ್ಪ ಕಾಯಿಸುವಾಗ ಬರುವ ಕಸ ಅಥವಾ ನೊರೆಯೇ 'ಮರಣ' ಅಥವಾ ಜನನ-ಮರಣದ ಭಯ. ಈ ಅಶಾಶ್ವತವಾದ ನೊರೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಹಾಕಿ, ಸಿದ್ಧವಾದ 'ಅಮೃತ'ವೆಂಬ ಪರಮಾನಂದದ ತುಪ್ಪವನ್ನು ನಮ್ಮ ಹೃದಯವೆಂಬ ಕೊಡದಲ್ಲಿ ಸದಾ ತುಂಬಿರಬೇಕು.

ಅನವರತ ಹರಿಸ್ಮರಣೆಯೆಂಬ ಬೀಸೂರಿಗೆ
ಅನುವಾಗಿ ಕುಳಿತುಂಡು ಸುಖದಿ ತೇಗಿ
ಚಿನುಮಯ ಚಿದಾನಂದ ಪುರಂದರವಿಠಲನ
ಅನುದಿನ ನೆನೆ ನೆನೆದು ಸುಖಿಯಾಗಿರಯ್ಯ || ೫ || (ಫಲಶ್ರುತಿ)

ತಯಾರಾದ ತುಪ್ಪದಿಂದ ಅಂತಿಮವಾಗಿ 'ಹರಿಸ್ಮರಣೆ'ಯೆಂಬ ಬೀಸೂರಿಯನ್ನು (ಒಂದು ಬಗೆಯ ಹೋಳಿಗೆ/ಭಕ್ಷ್ಯ) ಸವಿಯಬೇಕು. ಅಂದರೆ, ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಸಾಧನೆಯ ಫಲವಾಗಿ ಸಿಗುವ ಹರಿನಾಮದ ಸುಖವನ್ನುಂಡು ಆನಂದದಿಂದ ತೃಪ್ತರಾಗಬೇಕು (ತೇಗಬೇಕು). ಯಾವಾಗಲೂ ಜ್ಞಾನಮಯನಾದ ಪುರಂದರ ವಿಠಲನನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಾ ಸುಖವಾಗಿ ಬಾಳಬೇಕು ಎಂಬುದು ದಾಸರ ಹಿತನುಡಿ.

ಸಾರಾಂಶ:

ಈ ಹಾಡಿನ ಮೂಲಕ ಪುರಂದರದಾಸರು ಹೇಳುವ ಜೀವನ ಪಾಠವೇನೆಂದರೆ:

1. ಗುರುಗಳ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವೇ ನಮ್ಮ ಸಾಧನೆಯ ಮೊದಲ ಮೆಟ್ಟಿಲು.
2. ಅಹಂಕಾರ ಮತ್ತು ಕೆಟ್ಟ ಗುಣಗಳನ್ನು ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟು ಹಾಕಬೇಕು.
3. ದೃಢವಾದ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮತ್ತು ಶಾಂತಗುಣದಿಂದ ಜೀವನವನ್ನು ಮಂಥನ ಮಾಡಬೇಕು.
4. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಹರಿಸ್ಮರಣೆಯ ಸುಖವೇ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ದೊಡ್ಡ ಆನಂದ ಮತ್ತು ಅದುವೇ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ದಾರಿ.

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು

ಲೇಖಕರು: Dr. ಅನಂತ ರಾವ್ ದಂಡಿನ್, ಬೆಂಗಳೂರು.